

คู่มือการนิเทศ

การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน (INTERNAL SUPERVISION BASE ON CLASSROOMS)

เอกสารวิชาการ เลขที่ 3/2563

กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑ จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ใช้ศึกษาค้นคว้าและเป็นแนวทางประกอบการวางแผนดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้อาวุโสศตวรรษที่ ๒๑ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้เป็นคู่มือในการนิเทศ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้ครู มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการเรียนรู้สู่ผู้เรียน และนำความรู้ไปใช้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพอย่างยั่งยืน และนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาวุโสศตวรรษที่ ๒๑

ลงชื่อ

(นายไพรวลัย จันทนะ)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	๑
แนวคิด	๒
วัตถุประสงค์	๔
เป้าหมาย	๔
ภาพความสำเร็จ	๔
หลักการนิเทศการศึกษา	๖
ข้อบ่งชี้การนิเทศภายในโรงเรียน	๖
เทคนิควิธีการนิเทศภายในโรงเรียน	๙
แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน	๑๕
การประเมินผลการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน	๒๐
บรรณานุกรม	๒๑
ภาคผนวก	๒๒
ตัวอย่างเครื่องมือนิเทศภายในโรงเรียน	๒๓

แนวคิด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดทิศทางและกรอบแนวทางการศึกษาของชาติไว้หลายประการ เช่น การปฏิรูปกระบวนการบริหารงานด้านการศึกษา ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการเรียนรู้ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ประกอบกับการบัญญัติให้สถานศึกษาเป็น “นิติบุคคล” ในกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยบัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะด้านการนิเทศการศึกษา ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ อาทิเช่น จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา ดำเนินงานนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา การประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๗๙ ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะ และคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย มีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะความรู้ ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ สถานศึกษาทุกระดับ การศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานแหล่ง เรียนรู้ สื่อ ตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน

การพัฒนาคุณภาพศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น สิ่งหนึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่เชื่อมั่นว่าผู้เรียนจะมีคุณภาพตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตลอดทั้งมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น จะต้องมีการสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ๓ กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นภารกิจจำเป็นต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เป็นเป้าหมายสุดท้าย บุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือ สนับสนุนให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ กระบวนการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่สมาชิกได้พัฒนาขีดความสามารถของตนเพื่อการสร้างสรรค์งานและการบรรลุเป้าหมายของงานอย่างต่อเนื่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑ ยังมีความต้องการให้มีการพัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง

และต่อเนื่อง กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินระบบบริหารและการจัดการศึกษาจึงได้จัดทำ
แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑ มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน ๑๗๕
โรงเรียน ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอ ๗ อำเภอ แต่ละโรงเรียนมีความหลากหลายแตกต่างกันตามบริบทของ
โรงเรียนทั้งมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษา การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนในยุคปัจจุบัน
จำเป็นต้องมีผู้นิเทศที่ต่อรู้จักโรงเรียน รู้จักบุคลากร ปัจจัยแวดล้อมของโรงเรียน สามารถบอกสิ่งที่โรงเรียน
มี สิ่งที่โรงเรียนเป็นอยู่ในปัจจุบัน และสิ่งที่โรงเรียนต้องพัฒนา เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการให้
ความช่วยเหลือต่อไปได้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม
การเรียนการสอนให้มีมาตรฐานและทัดเทียมสอดรับกับการจัดการเรียนรู้อิงศตวรรษที่ ๒๑

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นแนวทางการขับเคลื่อนการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน
๒. เพื่อสร้างความเข้มแข็งของการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร
สถานศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางไกล
(DLTV/DLIT) การอ่านออก เขียนได้ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รวมถึงการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัย

เป้าหมาย

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจ
และดำเนินการขับเคลื่อนการนิเทศภายในโรงเรียนโดยกำหนดนโยบาย สนับสนุนส่งเสริมให้ดำเนินการ
นิเทศภายในทุกโรงเรียนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ
๒. ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนได้
อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. ครูทุกคนได้รับการนิเทศอย่างทั่วถึง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพความสำเร็จ

๑. ด้านการบริหารจัดการ
 - ๑.๑ มีระบบสารสนเทศรอบด้าน
 - ๑.๒ มีการพัฒนาและใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
 - ๑.๓ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางอาชีพ
 - ๑.๔ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
 - ๑.๕ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้
 - ๑.๖ มีแผนการนิเทศที่มีคุณภาพ

๒. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

๒.๑ มีข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล

๒.๒ มีการออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผ่านกระบวนการคิด ปฏิบัติจริงและประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

๒.๓ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

๒.๔ ตรวจสอบ และประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

๒.๕ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

๓. ด้านผู้เรียน

๓.๑ ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน และการเขียน

๓.๒ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

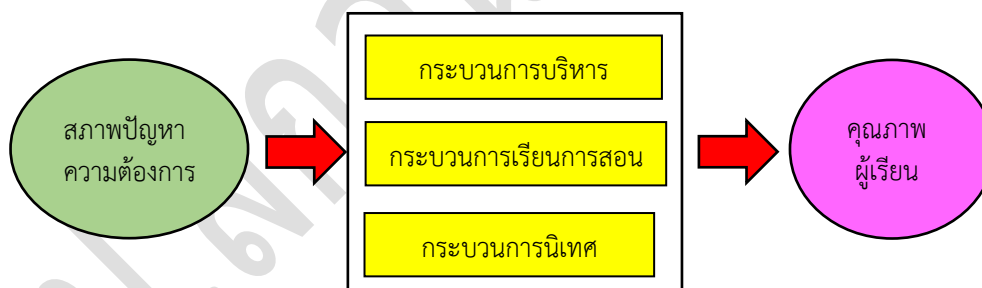
๓.๓ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้

๓.๔ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

๓.๕ มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด ตลอดทั้งทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการเป็นนักนวัตกรรมและทักษะการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม

หลักการและแนวความคิดการนิเทศภายในโรงเรียน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๒ : ๖) ดังนี้

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา จะสำเร็จได้ตามเป้าหมาย จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนา คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศ ที่ต้องรวมกันสนับสนุนส่งเสริมไปด้วยกันใน ลักษณะของ “เกลียวเชือก” กระบวนการนิเทศการศึกษา (supervision) เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาและ ปรับปรุง กระบวนการเรียนการสอนของครู โดยมุ่งให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการนิเทศการศึกษาช่วยทำให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างการประสานสัมพันธ์ และขวัญกำลังใจ ซึ่งต้อง ดำเนินงานให้ ประสานสัมพันธ์กับกระบวนการอื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ทำให้เกิดการ พัฒนาที่ยั่งยืนถาวร ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๙ : ๕๒) กล่าวว่า “การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร นิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี”

หลักการนิเทศการศึกษา

เป็นแนวทางหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น เพื่องานนิเทศการศึกษาตามความคิดเห็น ความเชื่อและประสบการณ์ของนักการศึกษา ดังนี้

วัชรวา เล่าเรียนดี (๒๕๕๓ : ๑๑๖-๑๑๗) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศภายใน สถานศึกษา ดังนี้

๑. การให้ความร่วมมือร่วมใจสอน
 ๒. การสร้างความผูกพันต่อภาระหน้าที่ ด้วยความเต็มใจของบุคลากรในโรงเรียนและครู
 ๓. การประสานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
 ๔. การประสานกันทุกฝ่าย
 ๕. เป็นประชาธิปไตย
 ๖. การยึดความแตกต่างของมนุษย์และพัฒนาการของมนุษย์แต่ละวัย
 ๗. การมีเป้าหมายเดียวกัน คือคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน
- ดังนั้น ผู้นิเทศจึงต้องยึดหลักการนิเทศ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้นิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศอย่างถูกต้อง ตรงประเด็น มีระบบและ ขั้นตอนที่ชัดเจนในกระบวนการนิเทศ

๒. กระบวนการนิเทศที่เกิดขึ้นต้องเกิดจากความร่วมมือของคณะครูทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียน และการนิเทศ

๓. ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาระบบการเรียนการสอนของครู และการนิเทศการศึกษาควรมี การบริหารเป็นกระบวนการเชิงระบบ มีการวางแผนการดำเนินงาน มีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ถือ หลักการมีส่วนร่วม ในการทำงานมีความเป็นประชาธิปไตย มีการดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์มีการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน

๔. สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความผูกพันและความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้ง พัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีความรู้สีกภาคภูมิใจในวิชาชีพของตนเองพร้อมที่จะรับการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๒ : ๑๓) สรุปไว้ว่า หลักการของการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตาม ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนา โดยมีเป้าหมายเดียวกัน ขอบข่ายการนิเทศภายในโรงเรียน

ขอบข่ายการนิเทศภายในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๔, หน้า ๕๔ - ๕๖) ได้กล่าวว่า การบริหาร โรงเรียนจะบรรลุ สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ด้นั้นย่อมต้องอาศัยงานบริหาร ๔ งาน คือ

๑. งานบริหารงานวิชาการ
๒. งานบริหารงานบุคคล
๓. งานบริหารทั่วไป
๔. งานบริหารแผนและงบประมาณ

งานวิชาการ ถือเป็นงานหลักของโรงเรียนที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ มากกว่ากิจกรรมด้านอื่น ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลตามเป้าหมายงานวิชาการ ประกอบด้วยงานย่อย ๆ ดังนี้

๑. งานกำหนดเป้าหมายและการวางแผนงานวิชาการ
๒. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
๓. งานจัดหาวัสดุการสอนและส่งเสริมการใช้สื่อการสอน
๔. การจัดตารางสอนจัดครูเข้าทำการสอน
๕. งานวางแผนการสอนกำหนดการสอนการสอน
๖. งานจัดชั้นเรียนแบ่งกลุ่มนักเรียน
๗. งานนิเทศการสอน
๘. งานประเมินผลการศึกษา
๙. งานห้องสมุดงานเครื่องเขียนแบบเรียน
๑๐. งานพัฒนาการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ
๑๑. งานประชุมอบรมเสริมความรู้ครู
๑๒. งานการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการเรียนการสอน
๑๓. การจัดทำบันทึกการใช้แบบฟอร์มต่าง ๆ ทางวิชาการ สรุปรายงานประจำตัวนักเรียน แบบกรอก คะแนนประเมินผลประจำปี
๑๔. งานหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้เพื่อย้ายสถานศึกษาหรือได้รับการยกเว้น

ดั่งนี้

กลิกแมน (Glickman, ๑๙๘๕ : ๒๓) ได้จัดขอบข่ายงานนิเทศของโรงเรียนไว้ ๕ งานมาใช้

๑. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง
๒. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางอาชีพ
๓. การพัฒนาการทำงานกลุ่ม
๔. การพัฒนาหลักสูตร
๕. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน

ปีเตอร์ โอลิวา และ จอร์จ พาวลาส (Peter Oliva & George Pawlas, ๒๐๐๔ อ้างถึงใน ประกิจ สิงห์ทอง, ๒๕๕๑ : ๒๑) ได้เสนอขอบข่ายของงานนิเทศภายในไว้ดังนี้

๑. การพัฒนาการสอน
๒. การพัฒนาหลักสูตร
๓. การพัฒนาทีมงาน

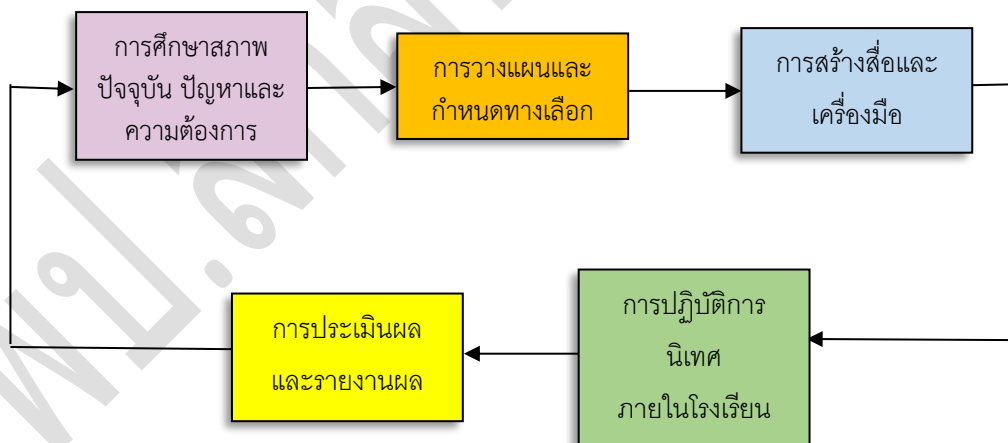
สรุปได้ว่า ขอบข่ายของงานนิเทศภายใน โรงเรียน เป็นการกำหนดกรอบเนื้อหาในการพัฒนางานร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้

กระบวนการและขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน

วีชรา เล่าเรียนดี (๒๕๕๓ : ๒๒๖) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็น การปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง ดังนี้

๑. วางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
๒. เลือกประเด็นหรือเรื่องที่น่าสนใจจะปรับปรุงพัฒนา
๓. นำเสนอโครงการพัฒนาละขั้นตอนการปฏิบัติให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับทราบเพื่ออนุมัติ การดำเนินการ
๔. ให้ความรู้หรือแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ เทคนิคการสังเกต การสอน ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่น่าสนใจ
๕. จัดทำแผนการนิเทศ กำหนดวัน เวลา ที่จะสังเกตการสอน ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และประสบการณ์
๖. ดำเนินการตามแผนโดยครูและผู้นิเทศ (แผนจัดการเรียนรู้และแผนนิเทศ)
๗. สรุปและประเมินผลการปรับปรุง พัฒนา และรายงานผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๔๔ : ๑๖) ได้กำหนดขั้นตอนการนิเทศภายใน โรงเรียน ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนดำเนินการ วางแผนการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ ติดตามและประเมินผล

ภาพประกอบ แสดงขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน

(ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๒ : ๑๓)

กระบวนการและขั้นตอนนิเทศภายใน โรงเรียน เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้การช่วยเหลือ แนะนำ ครูผู้สอนในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้

เทคนิค/วิธีการนิเทศภายในโรงเรียน

เทคนิคหรือวิธีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน มุ่งเน้นการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ โดยเลือกวิธีการจัดการนิเทศให้เหมาะสมกับ สภาพการณ์และบุคลากรภายในโรงเรียนซึ่ง วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (๒๕๓๘ : ๔๒) ได้กล่าวไว้ว่าการนิเทศการศึกษาจะ ประสบความสำเร็จด้วยดีนั้น ผู้นิเทศจำเป็นจะต้องทราบเทคนิคในการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างดีเทคนิคหรือวิธีการ จัดการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งมีนักการศึกษาได้เสนอไว้ ดังนี้

Glatthorn (๑๙๘๔ อ้างถึงในวิชา เล่าเรียนดี, ๒๕๔๘ : ๑๐๒-๑๐๙) ได้เสนอเทคนิค/วิธีการนิเทศ ที่หลากหลายวิธี คือ

๑. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)

หลักการนิเทศแบบคลินิก เป็นการนิเทศที่เน้นกระบวนการปรับปรุงการสอนของครูอย่างเข้มข้น ที่ต้องวางแผนอย่าง เป็นระบบ มีการกระทำอย่างรอบคอบทุกขั้นตอน และทำให้ครบวงจร ในการนิเทศซึ่งประกอบด้วย การประชุมก่อน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลหลังการสังเกต การสอนการประชุมหลังการวิเคราะห์ข้อมูลและ การประเมินผลโดยวงจรการนิเทศจะต้องกระทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้งตลอดปี

สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ ควรได้รับการฝึกฝนวิธีการและเทคนิคการนิเทศแบบนี้ โดยเฉพาะและควรมี สัมพันธภาพอันดีกับผู้รับการนิเทศการนิเทศแบบคลินิกเริ่มจากแนวคิดของ Goldhammer and Gogan (๑๙๖๙, ๑๙๗๓, quoted in Glickman and others ๑๙๙๕ : ๒๘๗-๒๙๐) การนิเทศแบบคลินิกเป็นทั้งความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการนิเทศ (Concept) และโครงสร้างของการดำเนินการนิเทศ (Structure)

Goldhammer, Anderson and Krajewski (๑๙๙๓, quoted in Glickman and others ๑๙๙๕ : ๒๘๘) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิกสรุปได้ดังนี้ คือ

- ๑) การนิเทศแบบคลินิก เป็นเทคโนโลยีในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง
- ๒) การนิเทศแบบคลินิก เป็นส่วนสำคัญที่แทรกอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน
- ๓) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายวัตถุประสงค์ชัดเจน โดยเชื่อมโยงระหว่าง ความต้องการของโรงเรียนและความต้องการในความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของครูในโรงเรียน
- ๔) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในวิชาชีพระหว่างครูและผู้นิเทศ
- ๕) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่จะต้องมีความเข้าใจเชื่อถือซึ่งกันและกัน โดยสะท้อนให้เห็นถึง ความเข้าใจสนับสนุนกันและกันและความผูกพันในการที่จะพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า

๖) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่เป็นระบบถึงแม้ว่าการดำเนินการจะต้องยืดหยุ่น มีการปรับเปลี่ยนวิธีการอย่างต่อเนื่อง

๗) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์เชื่อมโยงช่องว่างระหว่างความจริงกับอุดมการณ์

๘) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้นิเทศคือผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริง เกี่ยวกับการวิเคราะห์การสอนและการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนมนุษย์

๙) การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่ต้องมีการให้การฝึกอบรมสำหรับผู้ที่จะทำหน้าที่นิเทศก่อนที่จะ นำการนิเทศแบบคลินิกไปใช้ โดยเฉพาะในเรื่องเทคนิคการสังเกตการสอนและการดำเนินการนิเทศแบบคลินิกที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative professional Development)

การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ จัดเป็นวิธีนิเทศการสอนแบบหนึ่งของระบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ ของ Glatthorn (๑๙๘๔, อ้างใน วัชรรา เล่าเรียนดี ๒๕๔๕ : ๑๓๗) การนิเทศแบบร่วมมือพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการ นิเทศที่ครูตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง โดยปกติจะมีการสังเกตการสอนกันและกันในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนกัน ให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอนกัน และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

Glatthorn (๑๙๘๔ : ๔๐-๔๑) ได้กล่าวถึง ลักษณะพิเศษของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการนิเทศมีความเป็นทางการและเป็นเรื่องของสถานศึกษาระดับหนึ่งนั่นคือ มีการดำเนินการในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป มีกระบวนการการทำงาน มีการแลกเปลี่ยน การสังเกตการสอนในชั้นเรียนกันและกัน และมีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนที่ใกล้ชิดกัน

๒) การจับคู่กันสังเกตการสอนอย่างน้อย ๒ ครั้ง หรือมากกว่า ๒ ครั้ง ตามความจำเป็น และมีการให้ข้อมูล ย้อนกลับภายหลังการสังเกตการสอน

๓) เน้นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ถึงแม้ว่าผู้บริหารหรือผู้นิเทศอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด ดำเนินการและติดตามดูแลโครงการเป็นบางครั้ง หรือเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน จัดประชุมกับอภิปราย โดยเข้าร่วม โครงการโดยตลอดก็ได้

๔) เน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีการประเมินมาเกี่ยวข้องการนิเทศในแบบดังกล่าว เพื่อให้การชมเชย ผู้ปฏิบัติ ไม่ใช่ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยมาตรฐาน ดังนั้น ข้อมูลจากผล การสังเกตการสอนหรือจาก การประชุมจะไม่ควรนำไปใช้ในกระบวนการประเมินผลครูของผู้บริหาร

ลักษณะสำคัญ ๔ ประการ ของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นลักษณะที่สำคัญของวิธีการนิเทศแบบ หลากหลายวิธีการ แต่อย่างไรก็ตามจากความหมายของคำว่า การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพซึ่งมีความหมายกว้างขึ้น ทำให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติในการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไม่ใช่เรื่อง ใหม่ แต่มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๘ ได้นำวิธีการนิเทศแบบดังกล่าวไปใช้ แต่ค่อนข้างจะเป็นทางการ สรุปปัญหาที่เกิดขึ้น (Glatthorn, ๑๙๘๔ : ๘๘) คือ ครูที่ร่วมโครงการประสบปัญหาด้านเวลาในการสังเกต การสอนกัน และกัน แต่ที่สำคัญ

ข้อดีของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพเกิดขึ้นกล่าว คือ ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนวิธีสอนซึ่งกันและกัน ครูเกิดแรงจูงใจทางบวกเกี่ยวกับการสอนของตนเอง ครูเกิดความเข้าใจในงานของเพื่อนร่วมงานมากขึ้น และ ครูเกิดความเข้าใจในตัวนักเรียนของตนเองมากยิ่งขึ้น

๓. การนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching)

การนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน เป็นการนิเทศภายในรูปแบบหนึ่งที่เน้นการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนของครูและเพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

วัชรา เล่าเรียนดี (๒๕๔๕ : ๑๕๖-๑๕๘) ได้กล่าวถึงการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน ว่าเป็นวิธีการที่ครูและ เพื่อนครูหรือครูในสาขาอื่นหรือบุคลากรที่ไม่ใช่บุคคลในสายผู้สอนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมกันมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับ การพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือร่วมกันพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะต้องมีการวางแผนการปฏิบัติร่วมกัน มีการสังเกตการสอน วิเคราะห์การสอน และการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) รูปแบบต่าง ๆ ของเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching) ได้จำแนกการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching) เป็น ๓ ประเภทซึ่งแต่ละประเภทจะมีจุดเน้นหรือจุดมุ่งหมายในการพัฒนาต่างกัน ดังนี้

๑. Technical Coaching เป็นการนิเทศที่ช่วยและส่งเสริมการถ่ายโยงความรู้ทักษะและวิธีการสู่การปฏิบัติจริง ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (หลังการฝึกอบรมเทคนิควิธีการใหม่ๆ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ)

๒. Collegial Coaching เป็นการนิเทศที่ช่วยให้ครูได้พัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองด้วยตัวเอง เป็นการปฏิบัติงานพร้อมกันระหว่างผู้นิเทศกับครูหรือครูกับเพื่อนครูหรือครูกับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

๓. Challenge Coaching เป็นการนิเทศที่ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาการสอน ที่เกิดขึ้น เสมอและยังไม่ได้รับการแก้ไขซึ่งเป็นงานที่ท้าทายความสามารถในการแก้ปัญหาของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ข้อดีของการเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching)

๑. ช่วยให้มีการช่วยเหลือแนะนำซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องทำให้มีการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ
๒. เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ครูได้ปรับปรุงและพัฒนาการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง
๓. เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดทักษะวิธีสอนซึ่งกันและกัน
๔. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในสายเดียวกันหรือต่างสาขากัน
๕. สร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนสร้างบรรยากาศที่ดีในการร่วมมือกัน

ปฏิบัติงาน

ผู้เรียน

๖. ช่วยให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญและเป้าหมายในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
๗. ช่วยเติมช่องว่างระหว่างครูด้วยกันช่วยคลายกฎแห่งความโดดเดี่ยวของครูแต่ละคน ช่วยทำให้ครูรู้สึกว่ามีเพื่อนหัวอกเดียวกันประสบปัญหาคล้ายกัน

ข้อเสนอแนะในการเริ่มต้นโครงการเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching)

๑. เปิดโอกาสจัดเวลาให้มีการสังเกตการสอนเพื่อนร่วมงานทั้งในโรงเรียนเดียวกัน และโรงเรียนอื่นที่มี ชื่อเสียงขณะเดียวกันเปิดโอกาสให้การสังเกตการสอนจากเพื่อน
๒. จัดประชุมปฏิบัติการเพื่อสำรวจจุดเด่นจุดบกพร่องในการจัดการเรียนการสอนของตนเอง
๓. ให้ความรู้ทบทวนหลักการและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพหรือวิธีที่จะนำมาใช้ทดลองปฏิบัติ
๔. ให้การฝึกอบรมฝึกปฏิบัติทักษะที่จำเป็นเช่นทักษะการสังเกตการสอน

๔. การนิเทศภายในแบบพัฒนาการ (Supervisory Approach in Developmental Supervision)

ในการนิเทศแบบพัฒนาการนั้น Glickman and others (๑๙๙๕ : ๑๓๕-๑๓๖) ได้กำหนดวิธีการนิเทศหรือ พฤติกรรมการนิเทศ ๔ แบบ คือ

๑. วิธีให้การนิเทศแบบชี้แนะควบคุม (Directive Control Approach) เป็นพฤติกรรมการนิเทศภายในที่เน้น การประพจน์ปฏิบัติด้วยการพูด การใช้ภาษา ท่าทางต่าง ๆ ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถที่กระทำได้กับครูเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
๒. วิธีให้การนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล (Directive Informational Approach) เป็นพฤติกรรมการนิเทศ ภายในแบบชี้แนะให้ข้อมูลมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม เพียงแต่ไม่ชี้แนะหรือไม่ แนะนำวิธีการ ปฏิบัติให้ครูโดยตรง แต่ให้ข้อมูลและวิธีการหลายวิธีให้ครูได้เลือกปฏิบัติ ซึ่งผู้นิเทศควรจะต้องพยายามลดพฤติกรรมการ นิเทศแบบชี้แนะควบคุมให้น้อยลง และพยายามส่งเสริมครูในการตัดสินใจมากขึ้นเรื่อย ๆ จนครูสามารถที่จะร่วมคิดร่วมปฏิบัติงานได้กับบุคคลอื่น โดยไม่ต้องอาศัยผู้นิเทศช่วยแนะนำตลอดเวลา

๓. วิธีให้การนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative Approach) เป็นพฤติกรรมการนิเทศภายในที่เน้นทั้งผู้ นิเทศและครูจะร่วมกันตัดสินใจในวิธีการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานตลอดเวลา ทั้งครูและผู้ นิเทศจะให้ข้อเสนอแนะแก่กันและกัน เพื่อร่วมกันพิจารณาหาข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติ

๔. วิธีให้การนิเทศแบบไม่ชี้แนะ (Non - directive Approach) เป็นพฤติกรรมการนิเทศภายในที่ผู้นิเทศจะใช้พฤติกรรมในการพูดคุยทำงานร่วมกับครู โดยที่ครูจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง ผู้นิเทศเป็นเพียงผู้ช่วยใน การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ที่ครูร้องขอเท่านั้น จากแนวคิดของนักการศึกษาและและ หน่วยงานทางการศึกษา สรุปได้ว่า เทคนิคและวิธีการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการกำหนดแนวทางการ พัฒนางานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการมี ส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้ ข้อตกลงร่วมกัน

นอกจากเทคนิค/วิธีการนิเทศภายในโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สถานศึกษาสามารถนำเอาเทคนิควิธี ต่าง ๆ มาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาให้เหมาะสมในแต่ละบริบทของสถานศึกษาเพื่อนำมา กำหนดเป็นแนวทางการพัฒนางานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการมี ส่วนร่วมของ ผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการนิเทศการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงาน ของครู ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมการนิเทศมีหลากหลาย ซึ่งผู้นิเทศสามารถ เลือกใช้ให้เหมาะสม กับจุดมุ่งหมายของการนิเทศแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและนักเรียน ดังนั้นผู้นิเทศจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ โดยจะขอเสนอกิจกรรมการนิเทศที่ สำคัญและใช้มาก ๒๓ กิจกรรม ดังนี้

๑. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจของผู้นิเทศไปสู่ รับการนิเทศ ใช้เพียงการพูดและการฟังเท่านั้น

๒. การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้สื่อเข้ามาช่วย เช่น สไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ มัลติมีเดีย อินโฟกราฟฟิก เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังมีความสนใจมากยิ่งขึ้น

๓. การบรรยายเป็นกลุ่ม (Panel presenting) เป็นกิจกรรมการให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีจุดเน้นที่ การให้ข้อมูล ตามแนวความคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

๔. การให้ดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing film and television) เป็นการใช้อุปกรณ์ที่สื่อทาง สายตา ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิดีโอเทป เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และเกิดความสนใจมากขึ้น

๕. การฟังคำบรรยายจากสื่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์การถ่ายทอดสด (Live) การ ประชุมทางไกล (Conference) ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นการใช้วิธีการบันทึกในรูปแบบดิจิทัลเพื่อนำเสนอ แนวความคิดของ บุคคลหนึ่งไปสู่ผู้ฟังคนอื่น

๖. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting materials and equipment) เป็น กิจกรรมที่ช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาสื่อต่าง ๆ

๗. การสังเกตในชั้นเรียน (Observing in classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงาน ในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดหรือ จุดบกพร่อง ของบุคลากร เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานและใช้ในการพัฒนาบุคลากร

๘. การสาธิต (Demonstrating) เป็นกิจกรรมการให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้อื่นเห็นกระบวนการและวิธีการ ดำเนินการ

๙. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviewing) เป็นกิจกรรมสัมภาษณ์ ที่กำหนด จุดประสงค์ ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามต้องการ

๑๐. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused interviewing) เป็นกิจกรรมการสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง โดยจะทำการสัมภาษณ์เฉพาะโรงเรียนที่ผู้ตอบมีความสามารถจะตอบได้เท่านั้น

๑๑. การสัมภาษณ์แบบไม่ชี้แนะ (Non-directive interview) เป็นการพูดคุยและอภิปราย หรือ การแสดง แนวความคิดของบุคคลที่สนทนาด้วย ลักษณะการของการสัมภาษณ์จะสนใจกับปัญหาและ ความสนใจของผู้รับการสัมภาษณ์

๑๒. การอภิปราย (Discussing) เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเหมาะสม กับกลุ่ม ขนาดเล็ก มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ

๑๓. การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมที่ใช้มากกิจกรรมหนึ่ง สามารถใช้ได้กับคนจำนวนมาก เช่น การอ่าน ข้อความจากวารสาร มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น

๑๔. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and calculating) เป็นกิจกรรมที่ใช้ใน การติดตาม ประเมินผล การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการควบคุมประสิทธิภาพการสอน

๑๕. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนว ความคิดวิธีการ แก้ปัญหา หรือใช้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดโดยเสรี ไม่มีการวิเคราะห์หรือ วิจารณ์วิจารณ์แต่อย่างใด

๑๖. การบันทึกวิดีโอและการถ่ายภาพ (Videotaping and photographing) วิดีโอเทปเป็น เครื่องมือที่ แสดงให้เห็นรายละเอียดทั้งภาพและเสียง ส่วนการถ่ายภาพมีประโยชน์มากในการจัดนิทรรศการ กิจกรรมนี้มีประโยชน์ ในการประเมินผลงานและการประชาสัมพันธ์

๑๗. การจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบ (Instrumenting and testing) กิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับการ ใช้ ๕ แบบทดสอบและแบบประเมินต่าง ๆ

๑๘. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz session) เป็นกิจกรรมการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่อง ที่เฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด

๑๙. การจัดทัศนศึกษา (Field trip) กิจกรรมนี้เป็นการเดินทางไปสถานที่แห่งอื่น เพื่อศึกษาดูงาน ที่สัมพันธ์ กับงานที่ตนปฏิบัติ

๒๐. การเยี่ยมเยียน (Inter visiting) เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีก บุคคลหนึ่ง

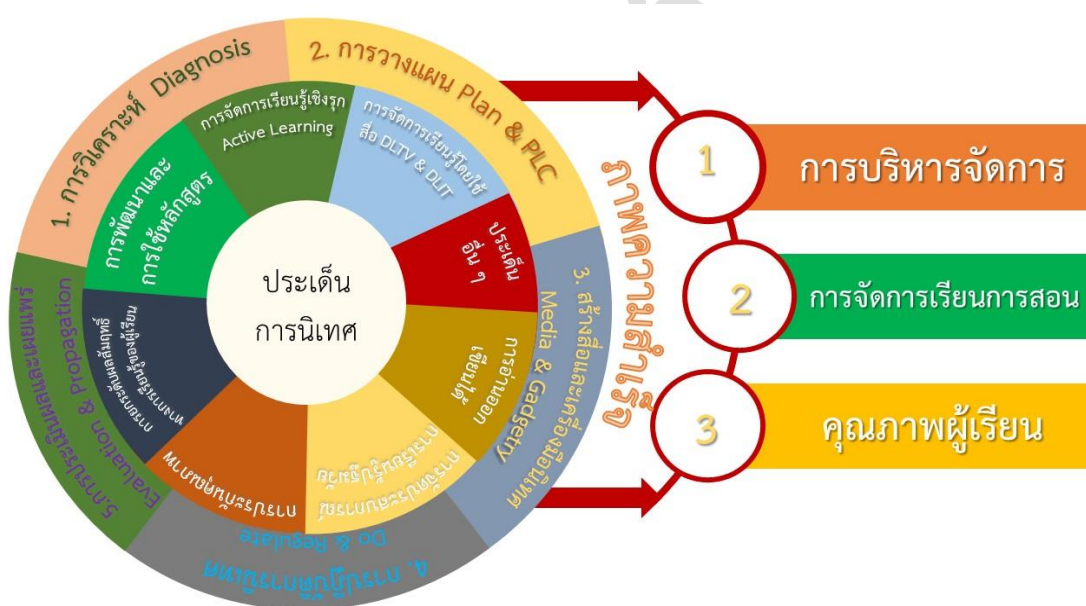
๒๑. การแสดงบทบาทสมมติ (Roleplaying) เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของ บุคคล กำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ที่ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น

๒๒. การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกชนิด เช่น การเขียน โครงการ นิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก ฯลฯ

๒๓. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice) เป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติในขณะที่ปฏิบัติมีการคอย ดูแลช่วยเหลือ มักใช้กับรายบุคคล

แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน

การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการบูรณาการ งาน/โครงการต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT) การอ่านออกเขียนได้ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑ ได้นำแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๒ : ๒๕) มาปรับเป็นแนวทางให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

จากแผนภาพการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

๑. ประเด็นการนิเทศ เช่น

- ๑.๑ การพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษา
- ๑.๒ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- ๑.๓ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT)
- ๑.๔ การอ่านออกเขียนได้
- ๑.๕ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
- ๑.๖ การประกันคุณภาพการศึกษา
- ๑.๗ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัย

๒. กระบวนการนิเทศ

๒.๑ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ (Diagnosis)

๒.๑.๑ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานรอบด้านทั้งของผู้บริหาร ครูและนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงานตามประเด็นการนิเทศ ได้แก่

- ๑) การพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
- ๒) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- ๓) การจัดการเรียนรู้โดยสื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT)
- ๔) การอ่านออกเขียนได้
- ๕) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ๖) การประกันคุณภาพการศึกษา
- ๗) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัย

๒.๑.๒ ประชุมแลกเปลี่ยนระดมความคิดของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตามบริบทของโรงเรียน

๒.๑.๓ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการเร่งด่วนหรือที่เห็นว่าเป็นสำคัญที่สุดก่อน

๒.๑.๔ นำผลการวิเคราะห์จากประเด็นการนิเทศมากำหนดค่าเป้าหมายการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานและประเด็นพิจารณาของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

๒.๑.๕ การสร้างการรับรู้ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการใช้สื่อและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุม สัมมนา การประชาสัมพันธ์ โดยการจัดทำเอกสาร หรือเผยแพร่ ในเว็บไซต์ของโรงเรียน

๒.๒ การวางแผนการนิเทศ (Plan&PLC)

การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำปัญหาและความต้องการจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ตามประเด็นการนิเทศมากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมเพื่อจัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

๒.๒.๑ กำหนดแนวทาง/วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้นตามความต้องการ และจำเป็น มีการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และ การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

๒.๒.๒ เลือกแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๓ วางแผนการดำเนินงานพัฒนา โดย

- ๑) การประชุมเตรียมการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน
- ๒) สร้างคณะนิเทศ ทีมงานและเครือข่ายการนิเทศ
- ๓) กำหนดประเด็นการนิเทศ
- ๔) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศ

ที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา

๕) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึกวิดีโอและการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์การสอนงานและการชี้แนะ (Coaching & Mentoring) ฯลฯ โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การประชุมระบบทางไกล (Conference) การใช้ Video Line, You Tube, Facebook Live เป็นต้น

๒.๒.๔ จัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๒.๓ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ (Media & Gadgetry)

สื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่ช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นสิ่งที่ช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้รับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้ และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

๒.๓.๑ สร้างสื่อการนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น วิธีการนิเทศ ทักษะ การนิเทศ เทคนิคการนิเทศ โดยเป็นสื่อที่สอดคล้องในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ สื่อสังคมออนไลน์ การประชุมระบบทางไกล เป็นต้น

๒.๓.๒ สร้างเครื่องมือการนิเทศเพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การสะท้อนผลและการประเมินผล การดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือ ที่มีคุณภาพ ใช้ง่าย สามารถเก็บข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหา ความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๒.๓.๓ จัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางและสร้างความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงานในที่นิเทศ

๒.๔ การปฏิบัติการนิเทศ (DO & Ragulate)

ดำเนินการนิเทศตามรูปแบบ วิธีการการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่กำหนด โดยเน้นการกำกับในขณะปฏิบัติการนิเทศ โดยการกำกับนั้นอาจโดยผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าสายงานหรือการกำกับตนเองของผู้รับการนิเทศ มีดังนี้

๒.๔.๑ ประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ

๒.๔.๒ นิเทศตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนด

๒.๔.๓ นิเทศภายในห้องเรียน ๑๐๐% โดยใช้กระบวนการที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นเอง หรือใช้กระบวนการที่เขตพื้นที่การศึกษาได้ให้แนวทางไว้ ๕ ชั้น

๑) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ

๒) การวางแผนการนิเทศ

๓) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

๔) การปฏิบัติการนิเทศ และการกำกับโดยปัจจัยภายนอกหรือโดยผู้รับการ

นิเทศเอง

๕) การประเมินผลและการยกย่องชมเชย

๒.๔.๔ การสะท้อน และสรุปผลการนิเทศ

๒.๔.๕ ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

๒.๔.๖ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับสหวิทยาเขต/ เครือข่าย/เขตคุณภาพ กลุ่มโรงเรียน กลุ่มความร่วมมือทางวิชาการและเขตพื้นที่การศึกษา

๒.๕ การประเมินผลและเผยแพร่ (Evaluation & Propagation)

๒.๕.๑. สรุป / รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนา

๒.๕.๒ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลการดำเนินงาน

๒.๕.๓ รายงานผลและเผยแพร่การดำเนินงานนิเทศต่อผู้เกี่ยวข้อง ส่งมาที่เขตพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนอื่นสามารถดูได้เป็นแบบอย่าง

๒.๕.๔ นำผลการนิเทศไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเผยแพร่ในหลากหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์สถานศึกษา เว็บไซต์เขตพื้นที่การศึกษา Facebook กลุ่มไลน์ ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนหรือไลน์ประชาสัมพันธ์ของเขตพื้นที่

๒.๕.๕ ทำการคัดเลือกผลงานของสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อมอบเกียรติบัตรในลำดับต่อไป

๓. ภาพความสำเร็จ

จากการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศ ๕ ขั้นตอน จะเกิดภาพความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

๑. ด้านการบริหารจัดการ

- ๑.๑ มีระบบสารสนเทศรอบด้าน
- ๑.๒ มีการพัฒนาและใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- ๑.๓ พัฒนาคูครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางอาชีพ
- ๑.๔ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
- ๑.๕ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการ

เรียนรู้

- ๑.๖ มีแผนการนิเทศที่มีคุณภาพ
- ๑.๗ มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

๒. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

- ๒.๑ มีข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล
- ๒.๒ มีการออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผ่านกระบวนการคิด ปฏิบัติ จริ่งและประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
- ๒.๓ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- ๒.๔ ตรวจสอบ และประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
- ๒.๕ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

๓. ด้านผู้เรียน

- ๓.๑ ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน และการเขียน
- ๓.๒ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
- ๓.๓ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้
- ๓.๔ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- ๓.๕ มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด ตลอดทั้งทักษะชีวิต ทักษะ อาชีพ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการเป็นนักนวัตกรรมและทักษะการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม

การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน

การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เป็นการตรวจสอบกิจกรรมการนิเทศว่าตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศมากน้อยเพียงใด โดยมีการประเมิน 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ประเมินก่อนการดำเนินการ

ขั้นที่ 2 ประเมินระหว่างดำเนินการ

ขั้นที่ 3 ประเมินหลังดำเนินการ

ซึ่งอยู่รายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ประเมินก่อนการดำเนินการ เป็นการประเมินความพร้อมก่อนดำเนินงานของผู้บริหาร หรือคณะกรรมการของสถานศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงของกิจกรรมว่า มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1.2 ตรวจสอบเครื่องมือ สื่อ คนและเวลา

ขั้นที่ 2 ประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินขณะปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยกำหนดรายละเอียดในแผนการประเมิน ให้ครอบคลุมสาระสำคัญต่อไปนี้

2.1 เรื่องที่ประเมิน

2.1.1 วัตถุประสงค์

2.1.2 เป้าหมาย เป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.2 วิธีการประเมิน

2.3 เครื่องมือประเมิน

2.4 ระยะเวลาดำเนินการ

2.5 ผลการประเมิน

ขั้นที่ 3 ประเมินหลังดำเนินการ ขั้นนี้เป็นการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน และความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งประเมินได้จากสาระสำคัญต่อไปนี้

3.1 บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในแผนการนิเทศเพียงใด

3.2 ครูเกิดการพัฒนาหรือไม่

3.3 การพัฒนาที่เกิดขึ้นส่งผลต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด

3.4 ครูมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด

3.5 มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงแผนนิเทศในปีต่อไป หรือไม่

บรรณานุกรม

ประภิต สิงห์ทอง. (๒๕๕๒). *การนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต ๒*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (๒๕๓๘). *หลักการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาร์ทกราฟิค.

วีชรา เล่าเรียนดี. (๒๕๕๓). *การนิเทศการสอน: Supervision of Instruction*. พิมพ์ครั้งที่ ๗. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

----- (๒๕๔๕). *การนิเทศการสอน สาขาหลักสูตรและการนิเทศ*. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๔๔). *รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานบริหารและจัดการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๔๔).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๖๒). *แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๖๒). *แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

Glatthorn, A. A. (๑๙๘๔). *Differentiated supervision*. Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development.

Glickman, C.D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (๒๐๐๑). *Supervision and Instruction Leadership : A Developmental Approach*. ๕th ed. Boston: Allyn and Bacon.

ภาคผนวก

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน

แบบประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษา

โรงเรียน.....

ประเด็นการประเมิน	ผลการประเมิน
๑. การนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุตาม วัตถุประสงค์และ เป้าหมายตามแผนนิเทศภายในโรงเรียนมาก น้อยเพียงใด
๒. ครูเกิดการพัฒนาอย่างไร
๓. การพัฒนาที่เกิดขึ้นส่งผลต่อนักเรียนมาก น้อยเพียงใด อย่างไร
๔. ครูมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด และ ต้องการอะไรเพิ่มเติมบ้าง
๕. มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และ ปรับปรุงแผนนิเทศภายในโรงเรียนในปีต่อไป หรือไม่อย่างไร

ประเมินวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ผู้ประเมิน.....

แบบบันทึกการนิเทศภายในโรงเรียน

โรงเรียน.....เขต/จังหวัด.....

ประเด็นการนิเทศ	การดำเนินการ	การนิเทศ
๑. โรงเรียนมีแผนงาน/ โครงการ/ แนวทางในการนิเทศภายในโรงเรียน อย่างไร		
๒. โรงเรียนมีการขับเคลื่อนการนิเทศ ภายในโรงเรียนอย่างไร		
๓. โรงเรียนมีแนวทาง/ วิธีการในการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับห้องเรียนอย่างไร		
๓.๑ การใช้หลักสูตรสถานศึกษา		
๓.๒ การอ่านออก เขียนได้		
๓.๓ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)		
๓.๔ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ เทคโนโลยีทางไกล DLTV/ DLIT		
๓.๕ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน		
๓.๖ การประกันคุณภาพการศึกษา		
๔. โรงเรียนมีผลที่เกิดจากการนิเทศ ภายในโรงเรียนอะไรบ้าง		
๕. โรงเรียนมีปัญหา/ อุปสรรคในการ ขับเคลื่อนการนิเทศภายในโรงเรียน อย่างไร		
๖. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศภายใน โรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จมีอะไรบ้าง		

แบบบันทึกการนิเทศภายใน

โรงเรียน.....ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษา

กระบวนการ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
ขั้นที่ ๑ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ			
๑.๑ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพด้านต่าง ๆ เช่นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมิน RT การสอบ NT O-NET ฯลฯ			
๑.๒ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงาน			
๑.๓ สำรวจและประเมินความต้องการของครู			
๑.๔ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ			
๑.๕ วิเคราะห์สาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของสาเหตุกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการตามความต้องการ			
ขั้นที่ ๒ การวางแผนการนิเทศ			
๒.๑ กำหนดแนวทาง/วิธีการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้น			
๒.๒ เลือกแนวทาง/ วิธีการในการพัฒนาโดยมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง			
๒.๓ วางแผนการดำเนินงานพัฒนา ๑) การประชุมเตรียมการนิเทศ ๒) สร้างคณะนิเทศ ๓) กำหนดประเด็นการนิเทศ ๔) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ ๕) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศ			
๒.๔ จัดทำแผนนิเทศ ประกอบด้วย หลักการ และเหตุผลวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมวันสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงานทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศผลที่คาดว่าจะได้รับ			

กระบวนการ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
ขั้นที่ ๓ การสร้างสื่อและเครื่องมือ			
๓.๑ สร้างสื่อการนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์			
๓.๒ สร้างเครื่องมือการนิเทศเพื่อเก็บข้อมูล ๑) แนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา ๒) ความก้าวหน้า ๓) ติดตามตรวจสอบ ๔) การสะท้อนผล ๕) การประเมินผลการดำเนินงาน			
ขั้นที่ ๔ การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน			
๔.๑ การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปตามแผนที่วางไว้			
๔.๒ การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู (Professional Learning Community : PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study)			
๔.๓ มีการสะท้อนผลการนิเทศหลังจากการนิเทศภายในโรงเรียน			
๔.๔ ผู้รับการนิเทศนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน			
๔.๕ ผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในโรงเรียน			
๔.๖ มีการนิเทศภายในห้องเรียนทุกห้อง			
๔.๗ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ			
ขั้นที่ ๕ การประเมินผลและรายงานผล			
๕.๑ การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงาน			
๕.๒ นำผลการประเมินความก้าวหน้าไปปรับปรุงการนิเทศภายใน			
๕.๓ ประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานในแต่ละปี			
๕.๔ การรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียน			

กระบวนการ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
๕.๕ คัดเลือกผลงานที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี(Beast Practice) และจัดเวทีเผยแพร่			
๕.๖ การนำปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป			

ประเมินวันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ผู้ประเมิน.....

แบบบันทึกการสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

โรงเรียน.....
 ชื่อ.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
 ชั้น.....วันที่.....เวลา.....

๑. การสังเกตการสอน

ประเด็นการสังเกต	การดำเนินการจัดการเรียนรู้
ด้านการเตรียมการสอน	
๑. การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล	
๒. จัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้/การวัดและประเมินผล	
๓. มีเทคนิค/ วิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ หาคำตอบด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์งาน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและนำไปประยุกต์ใช้ได้	
๔. กำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ครอบคลุมตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้/ จุดประสงค์การเรียนรู้	
๕. สื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้	
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
๑. มีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ/ กระตุ้นนักเรียนได้นำความรู้เดิมเพื่อสร้างความรู้ใหม่	
๒. ครูกระตุ้นท้าทายนักเรียนด้วยคำถามที่ให้นักเรียนค้นหาความรู้และคำตอบด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์งาน และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง	
๓. ครูมีหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ แนะนำนักเรียน หรือใช้สื่อในการส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาความรู้ คำตอบด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์งานเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและการบันทึก การเรียนรู้ด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น Mind Map คลิปวีดีโอ ฯลฯ	

ประเด็นการสังเกต	การดำเนินการจัดการเรียนรู้
๔. การมอบหมายงานให้นักเรียนสร้างภาระงาน/ ชิ้นงาน/ นวัตกรรมสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ และเป็นไปได้	
ด้านสื่อ นวัตกรรม และแหล่งการเรียนรู้	
๑. การใช้สื่อที่สอดคล้อง เหมาะสมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย	
๒. นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	
๓. การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้	
ด้านการวัดและประเมินผล	
๑. นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล	
๒. มีวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมและครอบคลุมตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้/ จุดประสงค์การเรียนรู้	
๓. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินรวมทั้ง ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน	
๔. แจ้งผลการประเมินให้นักเรียนได้ทราบเพื่อการพัฒนา	
การสรุปผลการสอน	
๑. บันทึกผลการสอน หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมของนักเรียน - เป้าหมายที่เกิดขึ้นกับนักเรียน - ความพึงพอใจที่มีต่อนักเรียนตามเป้าหมาย - ปัญหา/ อุปสรรค - สิ่งที่ต้องปรับปรุงในครั้งต่อไป 	
กระบวนการจัดการเรียนรู้	
๑. จัดการเรียนรู้ตามหน่วย/ แผนจัดการเรียนรู้ตามที่กำหนด	
๒. ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ตามหน่วย/แผนจัดการเรียนรู้ตามที่กำหนด	
๓. ประเมินผลการเรียนรู้ตามหน่วย/ แผนจัดการเรียนรู้ตามที่กำหนด	

๒. ข้อค้นพบ/จุดเด่นในการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

๓. การสะท้อนผลการสอน

ผู้นิเทศสะท้อนผลการสังเกตการสอนให้กับครูผู้สอน ตามประเด็นที่สังเกตและข้อค้นพบ

ประเด็นการสังเกตและข้อค้นพบ	แนวทางแก้ไขปัญหา	ผู้รับการนิเทศ
.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้รับการนิเทศ ลงชื่อ..... ครูผู้ร่วมนิเทศ
 (.....) (.....)

ครู โรงเรียน..... ครู โรงเรียน.....

ลงชื่อ ผู้นิเทศ
 (.....)

ตำแหน่ง

(ตัวอย่าง) การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนชื่อครูผู้สอน.....

กลุ่มสาระการเรียนรู้/วิชา.....หน่วยการเรียนรู้/เรื่อง..... ชั้น.....

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้นิเทศ

๔ หมายถึง ระดับมากที่สุด ๓ หมายถึง ระดับมาก ๒ หมายถึง ระดับน้อย ๑ หมายถึง น้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			
		๔	๓	๒	๑
๑	หน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา สาระน่าสนใจ				
๒	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมีความเชื่อมโยงกัน อย่างเหมาะสม				
๓	สาระการเรียนรู้ครบถ้วนและมีความสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด				
๔	ระบุทักษะ/กระบวนการครบถ้วนกับตัวชี้วัด				
๕	ระบุคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยม (๑๒ ประการ) สอดคล้องกับตัวชี้วัด				
๖	ระบุชิ้นงาน/ผลงาน เพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนรายบุคคล				
๗	สื่อ วัสดุ/อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้เหมาะสมกับ สาระการเรียนรู้				
๘	วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เหมาะสม กับผู้เรียนรายบุคคล				
๙	วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เหมาะสม กับผู้เรียนรายบุคคล				
๑๐	เครื่องมือวัดวัดและประเมินผลการเรียนรู้เหมาะสม กับผู้เรียน				
	รวมคะแนน				
	สรุปผลคะแนน				

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

คะแนน ๓๑ - ๔๐ หมายถึง ดีมาก

คะแนน ๒๑ - ๓๐ หมายถึง ดี

คะแนน ๑๑ - ๒๐ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๑ - ๑๐ หมายถึง ปรับปรุง

(ตัวอย่าง) แบบประเมินโครงการนิเทศภายในโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หนาขอความที่ตรวจสอบ พร้อมทั้งระบุเหตุผล

๑. มีการประชุมของผู้ปฏิบัติงานและบันทึกเพื่อประเมินโครงการหรือไม่
 - มี
 - ไม่มี เพราะ
๒. การปฏิบัติงานสำเร็จตามเวลาของโครงการหรือไม่
 - เป็นไปตามกำหนด
 - ไม่เป็นไปตามกำหนด เพราะ
๓. ผลการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ทุกข้อของโครงการหรือไม่
 - ครบทุกข้อ
 - ไม่ครบทุกข้อ ข้อที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ คือ.....
 เพราะ
๔. โครงการนี้ส่งผลประโยชน์แก่นักเรียนเพียงใด
 - เกิดประโยชน์มาก
 - เกิดประโยชน์เพราะ
๕. ผู้รวมปฏิบัติงานตามโครงการส่วนมากมีความเห็นอย่างไร
 - เป็นที่พอใจ
 - ไม่เป็นที่พอใจเพราะ
๖. ผู้นิเทศ คณะกรรมการนิเทศ ส่วนมากมีความเห็นอย่างไร
 - ต้องการให้มีโครงการนี้อีก
 - ไม่ต้องการให้มีโครงการนี้อีกเพราะ
๗. ผู้รับการนิเทศมีความเห็นต่อโครงการอย่างไร
 - ต้องการให้มีโครงการนี้อีก
 - ไม่ต้องการให้มีโครงการนี้อีกเพราะ
๘. บุคลากรในโรงเรียนให้ความสนใจในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนมากน้อยเพียงใด
 - ให้ความสนใจในการดำเนินการโดยตลอด
 - ให้ความสนใจบางขณะ เพราะ
 - ไม่ได้ให้ความสนใจ เพราะ
๙. กระบวนการทำงานส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ อย่างไร
 - มีประสิทธิภาพมากที่สุด
 - ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเพราะ
๑๐. งบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้รับจากโรงเรียนเหมาะสมเพียงใด
 - เหมาะสม
 - ไม่เหมาะสมเพราะ
๑๑. สื่อและเครื่องมือ – วิธีการนิเทศถูกนำมาใช้บ้างหรือไม่
 - ใช่
 - ไม่ใช่เพราะ

แนวทางการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษา
ระดับเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑

๑. โรงเรียนรับนโยบายและดำเนินการขับเคลื่อน การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานสู่ การปฏิบัติ โดยสามารถศึกษา “คู่มือนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน” ที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑ ได้จัดทำขึ้น (ดาวน์โหลดได้ที่หน้าเว็บไซต์ <http://www.sakonarea๑.go.th/> กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา)
๒. ผู้บริหารประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การประชุมสัมมนา/Google Classroom ประชาสัมพันธ์ ผ่านแผ่นประชาสัมพันธ์, Info Graphic หรือ Link / QR-Code
๓. จัดทำข้อมูลสารสนเทศตามประเด็นการนิเทศ เพื่อสนับสนุนการนิเทศภายใน ประกอบไปด้วย การพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ เทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT) การอ่านออกเขียนได้ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการประกันคุณภาพ การศึกษาที่เป็นภาพรวมของโรงเรียน การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัย เป็นต้น
๔. วิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดยุทธศาสตร์/รูปแบบ และวิธีการนิเทศตามบริบทของโรงเรียน
๕. จัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน
๖. แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้สามารถดำเนินการ นิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๗. นิเทศ สนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพทุกชั้นเรียน
๘. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน สรุปผลและรายงานผลการนิเทศภายในของสถานศึกษาเมื่อสิ้นภาคเรียน ในแต่ละปีการศึกษา โดยส่งไปที่กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สพป. สกลนคร เขต ๑ ตามแบบรายงานผลในคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน

(หมายเหตุ : เมื่อโรงเรียนส่งรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาระบบนิเทศภายในฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดีเพื่อมอบเกียรติบัตรในลำดับต่อไป)

ลำดับ	การดำเนินการ	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน
การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1													
1	ประชุมวางแผนนโยบาย	—											
2	ศึกษาภาพปัญหารวบรวมข้อมูล	—											
3	จัดทำโครงการ เพื่อขออนุมัติ ดำเนินการ		—										
4	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน		—	—									
5	จัดทำคู่มือการนิเทศภายในโดยใช้ ห้องเรียนเป็นฐาน		—	—									
6	ประชุมก่อนดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม			—									
8	ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม				—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	รวบรวมผลการดำเนินงาน										—	—	—
10	เผยแพร่ แลกเปลี่ยน ผลงานของ สถานศึกษาที่ดำเนินงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ											—	—
11	มอบเกียรติบัตร												—
12	สรุปผลการดำเนินงาน												—
การดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1													
1	รับมอบนโยบายสู่การปฏิบัติ			—									
2	ประชุมวางแผนการดำเนินงานและ รวบรวมสภาพปัญหา			—	—								
3	การกำหนดรูปแบบ เครื่องมือในการ นิเทศภายใน และจัดทำปฏิทินการ นิเทศ			—	—								
4	ประชุมชี้แจงก่อนการนิเทศ				—								
5	ดำเนินการนิเทศภายใน				—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	สะท้อนผลและสรุปผลการนิเทศ										—	—	—
7	รายงานผลการดำเนินงาน										—	—	—
8	เผยแพร่ แลกเปลี่ยน ผลงานของ สถานศึกษาที่ดำเนินงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ												—

คณะทำงาน

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. นายไพโรจน์ จันทร์นะ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑
๒. นายชัยยงค์ ชูรัตน์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑
๓. นายวิทยา ชุมปัญญา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑
๔. ดร.สท้าน วารี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑
๕. ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑
๖. ดร.สมพร หลิมเจริญ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑
๗. ผู้อำนวยการกลุ่มทุกกลุ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๑

คณะกรรมการรวบรวมจัดทำสาระ

๑. ดร.สมพร หลิมเจริญ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลฯ สพป.สกลนคร เขต ๑
๒. ดร.โชติกา กุณสิทธิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป. สกลนคร เขต ๑
๓. ดร.ส่องแสง ปรีดีธอนันต์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป. สกลนคร เขต ๑
๔. นางสาวศิริจินดา ศรีไทย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป. สกลนคร เขต ๑
๕. นายพงษ์พันธ์ จาดฮามรณ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สพป. สกลนคร เขต ๑

คณะกรรมการออกแบบปก ตกแต่งรูปเล่ม

๑. นายพงษ์พันธ์ จาดฮามรณ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สพป. สกลนคร เขต ๑

บรรณาธิการ

๑. ดร. โชติกา กุณสิทธิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป. สกลนคร เขต ๑

